

Milá dáma , vážení páni, ctený tvorca hodnotovej orientácie kresťanskej politiky priateľ Ivan.

Prejavy politického katolicizmu u našich susedov a ich možný vplyv na volebné aktivity KDĽH v nastávajúcich parlamentných voľbách v r. 2016 na Slovensku.

Pozvanie do diskusie v kolektíve , ktorý pripravoval podklady pre Základný program KDĽH na nasledujúce desaťročia ma potešilo , aj keď zároveň vyvolalo i pochybnosť., O čom referovať o čom diskutovať, keď už mimoriadny XXIII. snem program schválil Čas však letí a v politickom živote letí dvojnásobne. Blížia sa parlamentné voľby a s nimi aj prípravné práce na volebných stratégiách a programoch všetkých politických strán. Navyše nedávna kampaň a predovšetkým výsledky referenda o rodine do istej miery zradikalizovali verejnú mienku v celej spoločnosti a zároveň odkryli spoločensko-politické a náboženské preferencie tej časti voličov , ktorá je od novembra 89 dominantnou záujmovou skupinou politiky KDĽH .A aj preto každý podnet k diskusii , pripomenutie príkladov a aktuálnych skúsenosti z kresťanskodemokratickej politiky z okolitých postkomunistických štátov , môžu byť podnetné.

Bez hlbokých sociálnopolitických analýz ,či prieskumov verejnej mienky , najmä na základe výsledkov ich rôznych interpretácii je zrejmé , že aj slovenská spoločnosť dospela do stavu , keď sa verejný život spoločnosti začal štiepiť na osi sekulárna politická moc pluralitnej demokracie vs. priamy vplyv tradičných náboženských hodnôt na politický život v štáte. Tento typ štiepenia, pred dvesto rokmi stál pri kolíske zrodu novodobého pluralitného stranického systému v Európe. . Autokratické a totalitné zmrazenie vývinu politických systémov v stredovýchodnej Európe odsunulo riešenie takýchto základných otázok o celé storočie. . Aj preto som sa pokúsil zhromaždiť a predložiť Vám niekoľko informácii , ako na túto výzvu reagujú kresťanskodemokratické elity v okolitých krajinách.

Politické elity ,ktoré kresťansko-demokratickú politiku priamo , presadzujú či sa za ňou iba skrývajú ,v našej časti Európy, nepochybne reflektujú meniacu a spoločenskú klímu a z ideovej či programovej ponuky vyberajú a zdôrazňujú tie časti , ktoré majú nie iba nemennú hodnotu ale aj potenciál a aktuálne silu osloviť vlastný voličský segment. V postkomunistickom svete je to akcent na jednu z dvoch strán kresťanskodemokratickej politiky . Buď dôraz na hodnoty politického katolicizmu , a národne konzervatívne tradície alebo akcent na kresťanskú etiku a občiansky konzervativizmus. Je zrejmé že oba ideové prúdy sú občas dopĺňané „samovoľne“ sa reprodukujúcim náboženským integrizmom a extrémizmom.

Poľsko

Krajina desaťročia kládla najvýznamnejší odpor najskôr nemeckému okupačnému režimu a potom komunistickému panstvu dominancii Sovietskeho impéria v Stredovýchodnej Európe. V epicentre tohto vlasteneckého odboja stál episkopát , radový kňazi i členovia veriaci katolíckej cirkvi z čoho pramenila aj jej nesmierna autorita hneď od počiatkov transformácie a obnovy demokratického režimu v krajine. Na začiatku 90. rokov, po politike Okrúhlych stolov, Poľsko ako prvé usporiadalo slobodné voľby, v ktorých podľa okrídleného výroku Adama Michnika“ Aj hojdačí koník, ktorého by kandidovala „ Solidarita„ by vošiel do parlamentu „ zvíťazila a do čela

krajiny sa postavil prvý demokraticky zvolený premiér kresťanský demokrat Mazowiecki. No už v nasledujúcich voľbách sa karta obrátila a k moci sa dostala ex komunistická , transformujúca ľavica , ktorej líder Kwasniewski sa v nastávajúcom desaťročí stal aj uznávaným, dva krát v priamych voľbách zvoleným prezidentom. Kresťansko-demokratická politika v jednej z najnábožnejších krajín v Európe , vlasť Jána Paula II. Sa ocitla v kríze až do začiatku nového milénia.

Premenlivý a nestabilný poľský stranický systém v tom čase vykazuje tri základné línie štiepenia podľa ktorých sa vytvárajú politické strany. Prvé štiepenie socioekonomického charakteru, pravo ľavá línia, druhé štiepenie tvorí dichotómia medzi štátom a cirkvou a tretie konfliktná línia tvorí podpora či odmietnutie integrácie Poľska do Európskej únie a a transatlantických štruktúr NATO , boj za tzv. národnú svojbytnosť , proti integračným postojom

Podľa údajov dostupných vo Wikipédie vzniká 1. júla 2001 Občianska platforma, Platforma obyvateľská na ideových základoch liberálneho občianskeho konzervativizmu a kresťanskej demokracie, ako otvorená strana. V rámci kresťanskej etiky je proti legalizácii eutanázie, ochranu života od počatia, je proti obnoveniu trestu smrti a registrovaným partnerstvám .Odmieťa legalizáciu mäkkých drog rovnako ako odľuku cirkvi od štátu. Má ale aj široký socioekonomický program, presadzuje zmenšenie úlohy štátu , rovnú daň, integračné tendencie v EU. Od svojho založenia okrem krátkeho obdobia vlády koalície strany Právo a spravodlivosť, bratov Kaczynskich, v r. 2005 – 2007 . vládne od r. 2001 nepretržite až do súčasnosti.

Volebné preferencie strany vo voľbách do dolnej snemovne: 2001 / 12,68 % 2005 / 24,14 % 2007 /41,51 % 2011/39,18%. Líder strany Donald Tusk sa pred pár mesiacmi stal prezidentom ,Európskej EU. Člen strany Komorovski už v druhom funkčnom období prezidentom krajiny . Stranu od septembra 2014 vedie nová predsedníčka a zároveň premiérka krajiny , Ewa Kopacz. Treba podotknúť že niektorí domáci politológovia spochybňujú kresťansko-demokratický základ strany

Druhou politicky významnou silou v štáte je tiež pravicová e strana Právo a spravodlivosť, Prawo a Sprawiedlivosc ktorú založili 13 júla 2001.jednovaječné dvojčatá bratia Lech a Jaroslaw Kaczynski. Strana sa hlási k národnému konzervativizmu, kresťansko-demokratickým náboženským hodnotám a euroskepticizmu, V programe obhajuje poľský tradicionalizmus a katolícku cirkev pri presadzovaní kresťansko-demokratickej politiky je zásadovejšia , konzervatívnejšia, presadzuje zosťrenie trestov vrátane obnovy trestu smrti , bojuje proti rodovej rovnosti a právam homosexuálne orientovaných ľudí. . V sociálnej oblasti presadzuje silnú rolu a zodpovednosť štátu štátom garantované pôžičky na byty atď. Strana vyhrala parlamentné voľby v r. 2005 / 26,99% kedy na krátke dvojročné obdobie aj postavila koaličnú vládu. Strana v tom čase vyhrala aj prezidentské voľby presadila svojho kandidáta na prezidenta, ktorý v apríli 2010 tragicky zahynul pri leteckej havárii pri Smolensku keď išiel na pietny akt do Katyne. Napriek slušným volebným výsledkom do sejmu 2001/ 9,50% 2005 / 26,99 % , 2007 /32,11% a v r. 2011 /29,89 je stále iba hlavnou opozičnou silou.

Pre súčasného aj slovenského kresťansko-demokraticky orientovaného voliča, straníka, či politického funkcionára sú poučné aj osudy strany Ligy poľských rodín, Liga Polskich Rodzin. Politická strana rovnako ako dve predošlé mainstreamové strany, bola založená v r. 2001. Aj z podnetu časti vysokého kléru sa zjednotilo niekoľko drobných katolíckych nacionalistických

združení a strán s podobným programom boja proti feminizmu, rodovej rovnosti homosexuálom, potratom či eutanázii. V podstate bez sociálno-ekonomického programu, ale so silným akcentom na náboženskú vlastenectvu výchovu ,najsôr obranou poľských rodín a detí neskôr , xenofóbiou a napokon bojom proti sexuálnej i národnostnej či rasovej inakosti sa stala príťažou kresťanskodemokratickej politiky v krajine. Strana odporovaná ortodoxnou katolíckou stanicou rádia Mária sa premenilo na populistickú radikálne pravicovú náboženskú stranu ktorá sa nezastavila ani pred antisemitizmom a vo verejnosti začala podmývať aj dôveryhodnosť samotného poľského episkopátu. V parlamentných voľbách v r. 2005 ú 7,99 % pod vedením charismatického vodcu neskôr ministra školstva Romana Giertycha zahájila boj za očistu kresťanskej výchovy v štátnych základných školách a neskôr nie iba voči homosexuálom, ale aj národnostným menšinám, predovšetkým nemeckej a židom podnikateľom. Pod heslom Včera Moskva, dnes Brusel zahájila boj proti príslušnosť Poľska k EU. Napokon všetci hráči poľskej politickej arény pochopili že ortodoxný ultra-katolicizmus môže krajine rovnako škodiť ako každý iný politický extrémizmus a napríklad aj samotná konferencia biskupov viac krát pohrozila exkomunikáciou rádia Mária za nezvyčajnú politickú podporu tejto strany. Pod tlakom verejnosti , ale predovšetkým kresťansko-demokratických činiteľov bez ohľadu na stranícku príslušnosť v mimoriadnych parlamentných voľbách v r 2007 v získala 1,30 % hlasov a z politickej scény sa vytratila.

Z poľského príkladu kresťansko-demokratickej politiky v 21. storočí možno odvodiť množstvo poučení platných aj pre nás. Predovšetkým ani stranícka východiská kresťansko-demokratického svetonázorového postoja nevyžaduje monolitný , unifikovaný postoj. Všeobecná zhoda v princípoch strán je rovnako dôležitá ako aj rozdielne akcentovanie niektorých osobitných etických hodnôt. Kresťansko-demokraticky postoj členov strany a tvorcov politiky automatický nechráni ani pred radikálnym populizmom ani extrémizmom. Ligu Poľských rodín ,isto úprimná a presvedčená snaha ochrany rodiny viedla až k nenávisti k menšinám . U nás boj s modernitou a liberalizmom , ktorý v ucelenej podobe ako reálna politická sila na Slovensku nie je , môže viesť k nekritickému obdivu princípov teokratického štátu, odmietaniu demokratického pluralizmu v politickom systéme k obdivu vlády césaropapizmu , ako sa to už vo verejnom diškurze začína prejavovať. Politicky katolicizmus pozná formu otvorených a umiernených náboženských a morálnych postojovo, integrálne uzavretejšiu formu presadzovania vlasteneckých tradičných konzervatívnych a náboženských hodnôt a napokon aj radikálny fundamentalizmus, integrizmus a neznášanlivosť voči všetkým ostatným vyznávačom iných pluralitných postojov a názorov

Maďarsko

Tradícia Kresťansko-demokratickej politiky v Uhorsku ma svoje úctyhodné korene .V nábožensky heterogénnej krajine politika uhorských ľudovcov vedených grófom Zichym bola viac ako úspešná .Na prelome tisícročia sa na jej činnosti podieľala aj slovenská klerikálna frakcia vedená A. Hlinkom . Ťažkosti nastali až po rozpade monarchie a politickom zákaze fakticky všetkých strán v znovu založenom Maďarskom kráľovstve. Katolícka strana , Katolikus Szociálista Nepmozgalom , Demokrat pártá bola obnovená až v roku 1943, aby ju o pár rokov znovu zakázal komunistický režim v Maďarskej ľudovej republike v r. 1949.

Obnovená činnosť kresťanských demokratov v roku 1989. rozvíja ideológiu národného konzervativizmu a kresťanskodemokratických hodnôt , pričom umiernené presadzovanie

programu stranu v uplynulých rokoch viedlo k úspešným , ale aj menej úspešným výsledkom. Kresťanskodemokratická ľudová strana , Kereszténydemokrata Néppárt neď na začiatku transformácie, v prvých slobodných voľbách získala v r. 1900 / 6,46 % hlasov a stala sa súčasťou vládnej koalície spolu s Maďarským demokratickým fórom MDF. V r. 1994 získala viac 7,03% hlasov ale z vlády vypadla . Nasledujúce roky boli rokmi neúspechov. 1998/ 2,59 % a v 2002/ 3,90 % posadili stranu mimo parlamentných lavíc. . Až po strategickom predvolebnom i povolebnom spojení s dominátorom maďarskej politickej scény V Orbánom a jeho stranou FIDES sa pevne usádza na parlamentnej scéne Strana v koalícii v r. 2010/ 52,73 % hlasov získava 36 mandátov a v r. 2014ú44,87 % získava 16 mandátov. Kresťanský demokrati sú však viac menej ornamentom na mocenskej národnokonzervatívnej vlajke FIDESu

Zrejme aj s ňou spojená malá m účinnosť strany vo verejnom priestore a politickom živote krajiny , podnietil katolíckych univerzitných študentov a študentky k vytvoreniu strany mladých. Mládežnícke hnutie sa v r 2002 pretvorilo v stranu Jobbik , Jobbik Magyarorszáért Mozgalom , Hnutie za lepšie Maďarsko. Pri Vznik novej strany podnietila zrejme aj nespokojnosť občanov s prechmatmi politických elít zavedených strán s hospodárskou transformáciou a rozkrádaním privatizovaného majetku ktoré mladí katolíci spočiatku pomeriavali katolíckou morálkou. Neskôr ale mladí vlastenci začínajú vymedzovať „vlastenecko-negatívne “voči nepriateľom vlastnej krajiny za ktorých považujú celé medzinárodné spoločenstvo , osobitne inštitúcie EU.a NATO. Spásu svojej krajiny vidia v historickom revizionizme ,obnove starého Uhorska ovšem očisteného od Rómov a Židov. Prepady okolitých krajín , revizionistická politika voči krajanom žijúcich v okolitých štátoch , bojové jednotky , ktoré sa aktivizujú a sú zakazované pri útokoch na rómskych občanov , vytvárajú odpudivý obraz krajiny v súčasnom európskom svete.

V programových dokumentoch a volebnej kampani v posledných parlamentných voľbách v roku 2010 Jobbik predovšetkým akcentuje svoj odpor voči globalizácii , ktorú sľubuje nahradiť nacionalizmom a rasizmom. Oslovuje pritom predovšetkým mladých ľudí a získava 17, % hlasov . Vládny pravicový Fidesz ,pod zámienkou že berie vietor z plachát katolíckych mladíkov a ich nacionálnym fóbiám premieňa ich požiadavky na vládne nariadenia a zákonné normy akým nepochybne patrí , aj u nás toľko diskutovaný zákon o dvojtom občianstve. Aj z tých niekoľko údajov a faktov , že politický katolicizmu , v umiernennej či radikálnej podobe u našich južných susedov má svoje vážne problémy a stojí za uvaženie , či práve jeho slabosť nevyvádza krajinu z kruhu západnej latinskej politickej kultúry , v rozpore s historickou skúsenosťou krajiny , smerom na východ.

Česko Slovesnko

Zákon o politických stranách a hnutiach schválený rekonštruovaným Federálnym zhromaždením v januári 1990, zahájil proces transformácie demokratického politického systému.v Československu. Prijatý zákon ako aj obnova pluralitného politického systému zastupiteľskej demokracie boli poznačené neskúsenosťou politických elít s rodiacou sa demokraciou jej procedúrami ako aj odozvou na polozabudnuté neduhy stranického systému v medzivojnovom štáte.napríklad partokratizmus a podobne. Po páde komunistického režimu , v mesiacoch a týždňoch pred prvými slobodnými parlamentnými voľbami, sa hegemónmi politiky v oboch častiach štátu stávali ideove nevyprofilované hnutia ,revolučné Občianske fórum a Verejnost proti násiliu. Hlavnou

témou volieb sa aj preto stali požiadavky z revolučných námestí, slobodné voľby, a pokojný prechod od komunistickej k demokratickej moci. Nacionalistická konfliktná línia sa v oboch častiach štátu prejavila hneď na jar v r. 1990 vstupom Slovenskej národnej strany SNS v SR a Spoločnosť pre Moravu a Sliezsko, v ČR, na politickú scénu. Obidve strany mali iba marginálny význam po voľbách, hoci neskôr tematizovali činnosť národných vlád a parlamentov v oboch republikách. Na počiatku obnovy demokracie pred slobodnými voľbami sa za vážnejších politických konkurentov revolučných hnutí považovali rodiace sa obnovené kresťansko demokratické strany. V „najateistickejšom kúte Európy“ ako sa vtedy žartom prezývala Česká republika začala získavať nečakanú podporu občanov člena Národného frontu, poslušný súputník moci KSČ, Československá strana ľudová. Za všetko pripomeňme, že z obáv pred jej volebnou silou v čase volebného moratória bezprecedentne dezauovala prezidentská kancelária, zrejme z obáv o volebný výsledok jej chránenca OF.

Na Slovensku sa elektrizujúcim spôsobom z množstvom iniciatív zdola začalo konštituovať Kresťanskodemokratické hnutie, KDĽ, ktoré hneď v počiatkoch malo viac ako 50 000 členskú základňu. Na svojom zakladajúcom sneme údajne predpokladali je významní predstavitelia minimálne 50 % podporu voličov. KDĽ sa však nie iba vtedy, ale počas celej svojej existencie nikdy nestalo dominantnou politickou silou a naopak ako stabilná a konsolidačná sila na našej stránickej scéne prechádzalo vlastnými peripetiami, viacnásobným štiepením a odchodom najvýznamnejších svojich členov, za akých nepochybne možno pokladať nie len otca zakladateľa ale aj krstného otca hnutia. Akými premenami a peripetiami za dvadsať päť rokov hnutie prešlo je dostatočne známe. Je nepochybne zocelené, ale aj zamrznuté na desaťročia sa opakujúcej 8 % podpore občanov voličov. O niečo menej známe sú peripetie českých kresťanských demokratov, preto o nich aspoň niekoľko informácií.

V Českej republike po prvých voľbách do národnej vlády popri OF zasadla aj Kresťansko-demokratická únia a Hnutie za samosprávnú demokraciu – Spoločnosť pre Moravu a Sliezsko. Vo federálnej vláde ako súčasť OF aj konštitujúca sa pravicová Občiansko demokratická aliancia ODA, ktorá ako moderná kresťanskodemokratická platforma sa vymedzovala voči tradičným „Národno frontovým ľudovcom z Československej strany lidovej. Ľudovci vošli do parlamentu ako najstaršia Česká politická strana založená v januári 1919.

Po voľbách v r. 1992 do zákonodárnych orgánov Českej republiky, bola priamo zvolená modernistická ekumenicky ladená strana českého katolíckeho disentu ODA. Do republikového parlamentu sa však nedostala vďaka modernistickému programu, ale nacionalistickým postojom a výrokom vtedajšieho svojho predsedu, ktorý ako prvý na Českej politickej scéne, prehlásil okrídlený výrok „Tak ať si jdu“, na adresu slovenskej republiky a jej politickej reprezentácie. ODA sa po najbližších voľbách po roku 1996 z politickej scény Českej republiky vytratila. Ľudovci však čiastočne pozmenili svoj stránický profil a stali sa vládnu stranou. K hlavnej ideovej výbave strany v tej dobe patrila ideológia sociálne tržného hospodárstva, podpora rodiny a stredného stavu, vidieka a poľnohospodárstva. Vo vnútri strany diskutujú o užitočnosti zákonných predlôh, ktoré kontrolujú pôrodnosť, interrupcie, zároveň ale, v duchu katolíckych postojov odmietajú legalizáciu eutanázie a sú aj neúspešne proti registrovaným partnerstvám, ktoré krajina pred pár rokmi uzákonila. Pri svojej profilácii neudržali jednotu strany, strana sa rozštiepila a v r. 2010 - 2013. Vypadla z parlamentu. Stranu omladili, v profile strany, ale aj na kandidátkach dali priestor aj nekonfesijným kandidátom s výrazne konzervatívnym presvedčením, P. Pitthart

a ďalší a až do súčasnosti naplnia stranícku legendu od založenia strany v r. 1919 až po súčasnosť , že pokiaľ je v parlamente tak t

akmer naisto je i vo vláde , v pravých i ľavých koalíciách . Ľudovci nie sú stranou n dominantnou ale doplnkovou , ktorá v politických pomeroch Českého štátu účinne háji záujmy nie iba svojich členov a voličov , ale aj širšie verejného pôsobenia katolíckej cirkvi. V krajine prezidentov TGM a V. Klauza a M. Zemana

Ak na Slovensku niekoľko násobné štiepenie KDĽ neotriaslo dôverou 8,50% voličskej základne, odchod skupiny politikov z KDÚ ČSL na čele s bývalým predsedom Kalouskum oslabil stranuu. Novozaložená kresťanská strana TOP O9 po voľbách v r. 1910 vošla do parlamentu a KDÚČSL z neho vypadla. . Modernistická kresťanská strana TOP O9 vstúpila do vlády a v nej v zhode s cirkvami presadila dostatočné finančné reštitučné požiadavky a náhrady , aby sa cirkvi v najateistickejšom štáte v Európe mohli dôstojne rozlúčiť s opaterou štátu. V rozluke cirkví a štátu. Tvrdý libertariansky model ekonomickej politike štátu a korupčné aféry jej však uberajú priaznivcov a po ohlásenej výmene na predsedníckej stoličke sa začínajú objavovať vážne pochybnosti , či strana po budúcich voľbách si udrží parlamentnú príslušnosť.Tradičná KDÚ- ČSL sa udá v dobrej kondícii iba mimochodom má 42 000 členov , čo je viac ako je členská základňa všetkých slovenských politických strán dovedna.

Rok pred voľbami a pár dní po referende je zrejmé , že KDĽ je na politickom rázcestí a jej vedenie ba malo predložiť členskej základne minimálne dve alternatívy akým smerom sa vyberie hnutie , aby prelomilo 8,50% barieru štvrtstoročnej voličskej podpory, zvýšiť voličskú podporu o 100 % a získať 18-20 % voličov. . Volebný program a kampaň v ktorej zvýrazní národný konzervativizmus a boj za zachovanie tradičných hodnôt a štátnu , zákonom sankcionovanú ochranu veriacich voči pokušeniu slobode hriešneho konania akými nepochybne pre veriaceho je podpora zavedenia eutanázie, povolenie potratov , či neusmernená sexuálna aktivita a zachovanie ochrany tradičnej rodiny , detí s ockom a mamičkou .ktoré nepripúšťa povolenie homosexuálnych partnerstiev , Pri účinnej a premyslenej kampani môže osloviť takmer milión veriacich občanov , včerajších aktívnych účastníkov referenda za rodinu. .KDĽ by však malo minimalizovať vplyv svojich včerajších spojencov na voličskú základňu akými boli a sú tie politické subjekty , ktoré podobne ako KDĽ sa v referendovej kampani a pri urnách vyslovovali „tri krát áno „ Nepochybne sa ocitne v konkurencii Matovičovho OĽANO Dankovej SNS a čiastočne aj voličov strán bývalých mladých pušiek KDĽ.Má však aj druhú možnosť Akcentovať občiansky konzervativizmus rezignovať na boj s ľudskou hriešnosťou a pozitívne akcentovať kresťanskú etiku spolku s občianskych socialnoekonomickým programom. Tento smer narazí na oveľa širšie konkurenčné prostredie, ktoré sa bude uchádzať o zvyšné hlasy viac ako 3 000 000 tzv. sviatočných veriacich Možno to sľubuje menší prílev voličov ak si však zachová pôvodne voličské jadro a doplní ho stúpcov modernity kresťanskej demokracie , môže zvýšiť svoju volebnú podporu prinajmenej o ďalšie 3-4 % čo by po štvrtstoročí znamenalo , znamenalo významný rast a KDĽ by prešlo sa z doplnkovej opozičnej či vládnej strany zmenilo na stranu zásadného politického vplyvu.

No KDĽ ma napokon aj ďalšiu možnosť , že zotrvá na súčasnom oslavnom postoji napr. k výsledkov referenda a nebude nič meniť vo svojich volebných programoch Zrejme zopakuje svoj pravidelný osem a pol percentný volebný výsledok. Malo by však dávať pozor , aby si ho volič

v budúcnosti neplietol s postojmi občianskych združení Aliancie , namiesto svojbytnej kresťansko demokratickej politickej strany.

9. Marca 2015 Michal Horský